

ZADANIA GMINY W POLITYCE SPOŁECZNEJ POLSKI

Pomoc społeczna zajmuje ważne miejsce w systemie zabezpieczenia społecznego. Jej rola ciągle wzrasta, gdyż zakres podmiotowy i przedmiotowy udzielanych świadczeń ulega systematycznemu rozszerzaniu. Coraz więcej osób i rodzin korzysta bowiem ze wsparcia w ramach tego systemu, a katalog spraw regulowanych przez przepisy prawa pomocy społecznej jest obszerny.

Pomoc społeczna według Encyklopedii PWN jest instytucją polityki społecznej państwa, której istotą jest działalność na rzecz umożliwienia indywidualnym osobom i rodzinom pokonania trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie samodzielnie rozwiązać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia[1, s. 703]. Wg M. Pierzchalskiej pomoc społeczna jest obecnie jednym z najważniejszych elementów państwa demokratycznego[7, s.37].

M. Warchoła
studentka
Wyższa Szkoła
Handlowa w Radomiu
(m. Radom, Polska)

Zdaniem A. Kurzynowskiego pomoc społeczna jest bardzo ważną instytucją wspierającą obywateli zarówno w państwach silnych gospodarczo o dobrze zorganizowanej i funkcjonującej polityce społecznej, jak i w państwach słabiej rozwiniętych. Można więc stwierdzić na tej podstawie, że pomoc społeczna ma charakter uniwersalny. Jest [ona] produktem rozwoju cywilizacyjnego oraz wyrazem zwiększenia się roli państwa w zapewnieniu opieki socjalnej obywateli[6, s. 13-14]. W literaturze pomoc społeczna traktowana jest jako swoisty miernik sytuacji gospodarczej. Jej znaczenie i liczba osób korzystających wzrasta przy obniżeniu warunków bytowych, natomiast gdy sytuacja gospodarcza poprawia się liczba osób korzystających zmniejsza się[6, s. 15].

Obecnie zadania państwa w zakresie pomocy społecznej są bardzo szerokie. Zadania te realizowane są przez organy jednostek samorządu terytorialnego (gmina powiat, województwo), wojewodę oraz ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

Najwięcej kompetencji w zakresie pomocy społecznej posiada gmina czyli podstawową jednostką podziału terytorialnego w Polsce., która może w sposób najpełniejszy rozpoznawać potrzeby jej mieszkańców (co jest jej zadaniem statutowym). Zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym jej podstawowym zadaniem jest zaspokajanie zbiorowych potrzeb tej wspólnoty samorządowej[4].

Zadania gminy, nie tylko w zakresie pomocy społecznej, zostały podzielone na własne i zlecone. Podział ten ma szczególne znaczenie w sferze organizacyjnej, finansowej oraz nadzoru sprawowanego nad działalnością gminy. Realizowanie zadań własnych finansowane jest ze środków własnych oraz subwencji ogólnej. Nadzór finansowy w tym zakresie sprawują Regionalne Izby Obrachunkowe uwzględniając jedynie kryterium zgodności z prawem[9, s.24-25]. Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należą m.in.: opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka; ocenianie zasobów pomocy społecznej poprzez analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej gminy w zakresie pomocy społecznej, przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych, celowych i stałych, opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem.

Zadania własne gminy o charakterze fakultatywnym to w szczególności: przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych a także pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze; prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki; współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.

Zadania zlecone natomiast to te zadania, które zostały przekazane przez inne jednostki samorządu terytorialnego lub administrację rządową. Realizacja zadań finansowana jest z budżetu podmiotu zlecającego[2]. Nadzór finansowy nad realizacją tych zadań obejmuje następujące kryteria: zgodności z prawem, celowości, rzetelności i gospodarności. Gmina posiada samodzielność w zakresie rozdysponowywania środków przeznaczonych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, co oznacza możliwość prowadzenia przez gminę własnej polityki społecznej[9, s.24-25]. Zadania zlecone z zakresu administracji rządowej wykonywane przez gminę to m.in.: organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi; przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną; prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi; przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, udzielanie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej[5].

Zadania gminy z zakresu pomocy społecznej wykonują jednostki organizacyjne-ośrodki pomocy społecznej. Zgodnie z postanowieniami ustawy o pomocy społecznej ośrodki te przy realizacji zadań własnych kierują się postanowieniami wójta (burmistrza, prezydenta miasta), natomiast przy wykonywaniu zadań zleconych z zakresu administracji publicznej ustaleniami wojewody. Pracą ośrodka pomocy społecznej kieruje jego kierownik, którego wójt (burmistrz, prezydent miasta) upoważnia do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej w granicach właściwości gminy. Kierownik ośrodka pomocy społecznej składa radzie gminy coroczne sprawozdanie z działalności ośrodka oraz przedstawia potrzeby w zakresie pomocy społecznej, w oparciu o które rada gminy tworzy i kieruje do wdrożenia lokalne programy pomocy społecznej. Ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych, proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny na 2 tysiące mieszkańców, jednak nie mniej niż trzech pracowników. Zgodnie z artykułem 111 ustawy o pomocy społecznej gmina może tworzyć również inne jednostki organizacyjne w celu realizacji zadań w tym zakresie.

Bibliografia:

1. B. Kaczorowski red., Nowa Encyklopedia Powszechna PWN, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 2004.
2. B. Orlik, A. Puczko, Prawo administracyjne, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2011.
3. Błędowski P., Rola administracji rządowej i samorządowej w finansowaniu pomocy społecznej, w: Pomoc społeczna. Od klientyzmu do partycypacji, red. Leś E., Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Warszawa 2002/2003.
4. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym, Dz. U. 1990 nr 16 poz. 95.
5. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Podział zadań między administrację publiczną, <http://www.mpips.gov.pl/pomoc-spoeczna/system-pomocy-spoecznej-w-polsce/podzial-zadan-miedzy-administracje-publiczna/>, (dostęp 10. 05. 2014)..
6. Kurzynowski A., Pomoc społeczna w polityce społecznej państwa, w: Pomoc społeczna odpowiedzią na problemy społeczne?, red. A. Kurzynowski, Wyższa Szkoła Nauk Społecznych i Technicznych, Radom 2009.

7. Pierzchalska M., Pomoc społeczna w strategiach państwa, w: Pomoc społeczna odpowiedzią na problemy społeczne?, red. Kurzynowski A., Wyższa Szkoła Nauk Społecznych i Technicznych, Radom 2009.

8. Słownik języka polskiego, Polskie Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1988.

9. Witecki K., Polityki lokalne na podstawie ochrony zdrowia i pomocy społecznej, w: <http://sknhp.ujk.edu.pl/index.php/prace/31-general/64-polityki-lokalne-na-podstawie-ochrony-zdrowia-i-pomocy-spoecznej>